

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԺՈՐՈՊՈՆ

Հայաստանի համար ամերիկյան 5 ֆր. կամ 2 րբլ. և 2 ֆր. Ժողովրդ. թերթի ամեն տեղի համար ուր այս քաղաքի մուտքը արգելուած է...

Ժ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 49

1895 ՅՈՒՆՈՒՍԻ 16

1895 ՅՈՒՆՈՒՍԻ 4 (Հ. Տ.)

ՋՈՐՈՊՈՆ

ԿԵՐԱՄԱՐԱԿՈՒՄԻՆ ԿՆՔԻՍՏՈՐԻ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ ժամանակ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւնները...

Les annonces en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction (Allées de Meilhan, 44.)

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Խմբագրական ազդեր. — 1894-95. — Վեհ. Կարողիկոսի ճանապարհորդութիւնը. — Ն. Կ. Մեծուքեանց Զարին եւ Զարեհիյի ու Վեհ. Կարողիկոսի միջեւ...

ԽՄԲԱՐԱԿԱՆ ԱԶԳԻՐ

Շնորհաւոր տօներին պատճառով Արմենիան հրատարակուի առաջիկայ շաբաթ օր: — Նոր տարին հեռագրով կամ նամակով և կամ այցաքարտով մեզ...

1894-95

1894 թուականը արտասուքով ու արիւնով վերջացաւ Հայ ազգին համար: Թիւրք կառավարութեան բռնապետական խտրութիւններն իրենց վերջին սահմաններն սկսան հասնիլ և...

Ընդհանուր վշտին մէջ միացան ընդհանուր Հայեր և ամեն ոք շարժեցաւ աշխատիլ յօգուտ ազգին: Այս մեծ վշտի մէջ կղզար ամեն ոք ընդհանուր միութեամբ անգամ և ընդհանուր մարդկութեան ամօթ ու նախատինք կը բերեն:

յարմար է գործածել. ինչ որ ձեռք ունիս, պիտի գործածես պաշտպանուելու համար:

Պէտք է խոստովանիլ թէ այն եւ ունի որ սկսած է երեւան գալ ամեն կողմ մեր հայրենիքի փրկութեանը համար, մեր ազգային մեծ վշտին դէմ միութեամբ մեր յոյս մը կը բերէ երբ կը մտնենք 1895 թուականը: Միութեամբ մեր տեսնել նաեւ որ ազգային հոգեւոր իշխանութիւնն ալ հայ ժողովրդի իղձերին համապատասխանող ներկայացուցիչներ ունեցած է այժմ: Ամենագիտար հանգամանքներ մէջ Պատրիարքական Տեղապահ Գեր. Հայեակ եպիսկոպոսը յաջորդեցաւ վերջապէս վերականգնել Ազգային Սահմանադրութիւնը որով թիւրքիստեան հայ ազգը իր ընդհանրական բաղձանքի համեմատ իրեն պատրիարք ունեցաւ Ամեն. Իզմիրլեան Սրբազանը: Նորընտիր Պատրիարքին խօսած ճառը Մայր. Եկեղեցիին մէջ կատարած ուխտին առթով այն հոգեւորն է միութեամբ քարոզենք թէ մին է որ թիւրքիստեան հայ ժողովրդը լսելու բաղձէն զրկուած էր երկար ժամանակէ ի վեր: Ժողովուրդը գիտակից էր արդէն իւր ընտրած պատրիարքի գաղափարներն և համոզումներն և ատոր համար էր որ Նորին Բարձր Սրբազանութեան իր աթոռ բազմելու հանգէսը ժողովրդական մի կատարեալ յաղթանակի տօն եղաւ:

Միւս կողմէ Ազգիս վեհափառ Հայրապետն ալ Ուսման Մեծազօր Կայսրի թոյլտուութեամբ Էջմիած. նէն ճանապարհ ելած է թիֆլիզ երթալու համար ու հայ ազգի ազգեցիկ և հասկացող անձնաւորութիւններէն մի ժողով գումարելով պիտի խորհրդակցի ազգի ներկայ թշուառ վիճակին վրայ և ըստ այնմ մի պատգամաւորութիւն պիտի կազմուի, նիկիա կայսրի դահլին ոտքը դիմելու և իր բարձր պաշտպանութիւն խնդրելու համար:

Անդրաբանակ Հայերի գործունէութիւնը յայտնի է արդէն մեր ընթերցողներին:

Այս վիճակի մէջ երբ կը մտնենք 1895 թուականը, ներքին է մեզ անշուշտ յուսով թէ ձմեռը որչափ ալ բուք և սառնամանիք, փութորիկներ ու դժբաղդութիւններ բերէ, կը յաջորդէ իրեն վերջապէս կենսաբեր գա...

րունը: Միայն թէ չափազանց յոյսեր տածելն ալ շատ լաւ չէ զի ընդհանրապէս անոնք որ մեծ մեծ յոյսերով կը յուսահատուին, իսկ յուսահատութիւնը մահ է մի ազգի համար:

Յուսա՛նք ուրեմն մինչեւ վերջ և շարունակենք աշխատիլ որով պիտի կրնայ 1895 թուականը արդիւնաւոր և միութեամբ լինել մեզ համար զի յոյսն է որ կողմերէ աշխատելու և ՅԱՐԱՏԵԻՈՒԹԻՒՆՆ Է որ կը յաղթանակէ վերջապէս և կը յաջողունէ աշխատանքը:

Մ. փ.

ՎԵՆ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՃԱՆԱԳԱՐՀՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Վեհափառ Կաթողիկոսը իր տառապեալ Ազգի ցաւերին դարման տանելու ցանկութեամբ, չնայելով ցուրտ ձմեռ ժամանակին և իր ալեւոր հասակի, Էջմիածնէն ճանապարհ ելած է դէպի թիֆլիզ, Համայն Ազգը լուիկ և սրտատրոփ կաղօթէ որ Աստուած իրեն կարողութիւն և գիւրութիւն տայ և Ուսման Ողորմած Զարբաբհաճի իւր գթութիւնն ու պաշտպանութիւնը շնորհէ վշտալից Հայրապետի թշուառ հօտին:

Նորին Օծութիւնը դեկտ. 18/30ին հրաժեշտի ճաչկերով տուեւ է Էջմիածնի միաբանութեան և մի իմաստալից ու սրտաշարժ բանախօսութիւն արեւ է այդ առթով: Գեր. Մեսրոպը Արքեպիսկոպոս Սմբատեանը Կաթողիկոսական Տեղապահ Նշանակեւ է:

Հետեւեալ օր, դեկտ. 19/31 երկու շաբթի, կէսօրէն յետոյ ժամ 2ին ճանապարհ ելած է Էջմիածնէն: Միաբանութիւնը, ճեմարանի խումբը և ժողովրդի խումբ բազմութիւն ճանապարհ կը դնէր Վեհ. Հայրեկին. օդը կը թընդար անվերջ կեցցէները ազազակեւրով. շատեր կուգէկցին իրեն մինչեւ Երեւան:

Վեհափառը ժամը 4ին հասած է Երեւան ուր կիկեցական դատը և ժողովրդի մեծ բազմութիւն զիմաւորեցին իրեն: Վեհափառը մնացած է մի քանի օր Երեւան ուր բազմ ունեցած են Նորին Օծութեան ներկայանալով անհամարելու Երեւանի քաղաքապետը, ամեն դասակարգերէ

պատգամաւորութիւններ և շատ մարդիկ: Դեկտ. 24/5 յունուարի շաբաթ օր ճանապարհ ելած կը լինի Երեւանէն դէպի թիֆլիզ:

Նորին վեհափառութեան կողմէ ցի Երեւանի Առաջնորդ Գեր. Կիւրեղ եպիսկոպոս Սրբապետն: Եթէ ճանապարհին արգելք չպատահի, վեհափառը կը հասնի թիֆլիս երկուշաբթի օր, դեկտ. 26/7 յունուարին:

Թիֆլիսի Առաջնորդ Գեր. Գէորգ եպիսկոպոս Սուրենեան դեկտ. 24/5 յունուարին մեկնած է թիֆլիսէն դէպի Դիլիջան, իր թեմի սահմանին վերայ դիմաւորելու համար Վեհ. Հայրապետին:

Թիֆլիսի քաղաքային վարչութիւնը հեռագրով տեղեկութիւն խնդրեւ է Երեւանի քաղաքապետին թէ Վեհ. Կաթողիկոսը ո՞ր օր կը մտնէ թիֆլիս որպէս զի պատրաստութիւններ տեսնուին նոյն օր քաղաքին կողմէն պաշտօնական հանդէսով դիմաւորելու համար Նորին վեհափառութեան:

Ն. Կ. ՄԵԾՈՒԹԵԱՆՑ
ԶԱՐԻՆ ԵՒ ԶԱՐԵԻԿԵՆ
ԵՒ ՎԵՆ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄԻՋԵԻ
ՓՈՒՍՏԱԿՈՒՄՏ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Նոցին Կայսերական Մեծութեանց Զարին և Զարեհին պատկազրութեան հանդէսին թէեւ Վեհ. Կաթողիկոսը յատկապէս իւր ներկայացուցիչ զրկած էր Պետերբուրգ, այդ հանգիսի օր ինք ալ Մ. Էջմիածնի մէջ Միաբանութեամբ մէկտեղ հանգիստաւոր մաղթանք կատարելով, հետեւեալ հեռագիրը զրկած ու պատասխանն ստացած է:

Պետերբուրգ
Նորին Մեծութեան
Թագաւոր Կայսեր

Էջեալ զգացմամբ հպատակութեան, պարտ անձին համարեցի այսօր համայն միաբանական ուխտիս կատարել ջերմեամբ մաղթանա առաջի իշման Ս. Սեղանոյն վասն ս. ամուսնական պատկազրութեան Չերդ Մեծութեանց, աղաչելով զբարձրեալ Աստուած, որ թաղաւորն է թաղաւորաց, զի արարչագործ աշուղտ իւրով ի բարձանց տեսնեալգրեալ օրհնեացէ զՊատկն Չերդ Մեծութեանց, որպէս օրհնեաց զպատկնաւաստեղծին Ազա...

մայ թագաւորին որ տիրէ արարա-
ծոց: Աղօթեմք նաեւ զի Տէրն Տէրանց
օրհնեաց զկայսերական Գերդաստուն
ի բարգաւաճումն Արքայածին զաւա-
կօք և զերկուս լծակից ամուսն պահ-
պանեաց խաղաղ, երջանիկ և երկար
կենսօք ի փառս և ի բարօրութիւն Մե-
ծին Ռուսոյ և յերջանկութիւն աշ-
խարհաշէն միլիօնաւոր հպատակաց:

ՄԿՐՏԻԶ
Կարողիկոս Ամենայն Հայոց:

Բարձրագոյն պատասխան

Էջմիածին

Կարողիկոս Ամենայն Հայոց:

Աղօթք եկեղեցւոյն Հայաստա-
նեայ և համայն բարեպաշտ Ազգին
Հայոց, որով հայցեալ էք զօրհնութիւն
Աստուծոյ ի վերայ նորոյ ամուսնական
կենաց Մերոց և գործոց թագաւո-
րութեանս, ուրախ արարին զսիրտ
Մեր: Յանձն արարեալ զՄեզ ազօ-
թից Ձերոց, շնորհակալ եմք ի սիրտ և
ի հոգի վասն բարեմաղթութեանցդ:

Երկազանքն ստորագրեալ է:

ՆԻԿՈԼԱՅ

Նոյեմբեր 26/8 զեկտին Նորին
Կայսերական Բարձրութեան Գահա-
ժառանգ իշխանիանունակոչութեան
տօնին առթով հանդիսաւոր մաղ-
թանք կատարուելով Ս. Էջմիածնի
մէջ, վճ. Հայրապետը հետեւեալ հե-
ռագիրը զրկած ու պատասխանն
ստացած է:

Արարչունան

Նորին Կայսերական Բարձրութեան
Թագաւորանգին

Ի Մեծ աւուրս անուանակոչու-
թեան Ձերդ Կայսերական Բարձրու-
թեան, ի տեղւոյ իշխան Որդւոյ Միած-
նի ի Մայր Տաճարի Ս. Աթոռոյս,
զկէն Ս. պատարագի կատարեցան
հանդիսաւոր մաղթանք վասն շնորհե-
լոյ Ձերդ Կայսերական Բարձրութեան
աւուրս բարեբաւորիկ և երկարս:

Աղօթս ջերմագինս վերառաքեմ
առ Աթոռ Բարձրելոյն զի պարգե-
ւեաց Տէր Ձերդ Կայսերական Բար-
ձրութեան զցանկալին առողջութիւն
յուրախութիւն համայն Ռուսոյ:

Երկազանքն ստորագրեալ է:

ՄԿՐՏԻԶ

Կարողիկոս Ամենայն Հայոց:

Բարձրագոյն պատասխան

Էջմիածին

Կարողիկոս Ամենայն Հայոց:

Ի հոգի և ի սիրտ շնորհակալ եմ
յաղագս սիրալիկ հեռագրոյ Ձերոյ:

Երկազանքն ստորագրեալ է:

ԳԵՌԳԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԵՒ ՌՈՒՍ ՄԱՍՈՒԼԸ

(Թղթակցութիւն Պետերբուրգէն)

Ռուսաց մամուլը, որ սկզբում շատ
սառը և թերահաւատութեամբ էր
վերաբերում դէպի Հայոց խնդիրը,
վերջերս բաւական փոխեց իւր տոնը
յօգուտ մեր խնդրի, սոյն մամուլը այ-

ժամ բաւական լայն է բաց անում
իւր էջերը մեր խնդրին նուիրուած
յօդուածներով, առաջնորդներով
հեռագիրներով և լուրերով: Նոցա
հիմնական հայեացքն է Հայաստանում
իրագործուած տեսնել Բերլինի դաշ-
նագրի 61րդ յօդուածը, աւելի ոչինչ:
Ահա բերում ենք ուստ յայտնի
պահպանողական — կիսապաշտօնական
գոյն կրող «Նովոե Վրէմյա»-ի 19/31
զեկտ. թ. առաջնորդող թարգմա-
նութիւնը:

«Տաճկահայաստանի բարենորո-
գումների մասին եկած լուրերը, որ
վճռել է մոցնել Բ. Դուռը, եթէ հաս-
տատուն, այն ժամանակ կարելի է
շնորհաւորել Սուլթանի կառավարու-
թեան այդ քայլը, որ վերջապէս բա-
ւական յաջող ելք է գտնում այն
դժուարութիւններէ մէջ, որոնք ծա-
գում էին յիշեալ երկրի գործոց ան-
կանոն դրութիւնից: Կարելի և մինչև
անգամ հաւանական է, որ Տաճկահա-
յաստանի քաղաքական պարագլուխ-
ները, առաւելագոյնս, որոնք ար-
տասահմանում են ապրում, չ'են բա-
ւականանայալովս իրանորոգումով
և կ'աշխատին շարունակել իրանց ազի-
տացիան, որի հիմքը, ինչպէս յայտնի
է, անկախ «Հայկական թագաւորու-
թիւն» ունենալու ցնորքն է. սակայն,
իրերի նոր կարգը Բէրլինի դաշնա-
գիրն ստորագրող տէրութիւնների
աչքում այն անտարակուսելի օգուտն
ունի, որ այնուհետեւ դիւրին կը լինի
նոցա համար միջամտել Հայերի «թուր-
քաց անգլութիւններէ» մասին տուած
պարբերաբար կրկնուող գանգատնե-
րի մէջ:

Հայկական շրջա վիճակների միա-
ցումը, որ պիտի կրէ համեստ «վիլա
յէտ» անունը, բայց պիտի կառավա-
րուի Սուլթանից վեց տարով նշանա-
կուած նահանգապետի ձեռքով, այն
խոստումով, որ նոցանից առաջինը
միայն պիտի լինի մահմետական, իսկ
այնուհետեւ կառավարութիւնը կան-
ցիլիքի քրիստոնէի (ոչ հայ ծագմամբ)
ձեռքը, այսպէս վարչական և նա-
հանգական կազմութիւնը կրտայ այն
փոխարքայական նահանգական ինք-
նուրոյնութեան բնաւորութիւնը, որ
պիտի եթանաւանական թուրքին եւ
րուսական տէրութեանց ճշման տակ
Դուռը տուեց կանգնալին, իսկ նորա-
նից էլ առաջ Լիբանանին: Այդ նա-
հանգը (Հայկական) կունենայ առան-
ձին օստիկանութիւն Սուլթանից նշա-
նակուած գեներալի իշխանութեան
տակ: Եկամուտները կը ծախսուին
տեղական պիտոյքները հոգալու, բա-
ցի մի մասից, որ պիտի յատկացուի
տէրութեան պարտքը վճարելուն կամ
թիւթիւթի բէթի մեծաթանաւութեա-
նը: Բացի դրանից, դատարարու-
թիւնը կը կատարուի ժողովրդից
ընտրեալ դատաւորների շնորհիւ
միայն դատարանների նախագահնե-
րը ներկայումս տիրող օրէնքի պէս կը
նշանակուին կառավարութիւնից:

Թէ այս նորութիւններէ ի՞նչ
դուրս կը գայ, ապագան կը պարզէ.
բայց Բէրլինի դաշնագրութեան տե-
սակէտից, այդ բաները պէտք է հա-

մարել բաւարար, մինչև անգամ ան-
պակասորդ: Երկար տատանումներից
յետոյ, թիւրք կառավարութիւնը
վերջնականապէս վճռում է Հայերին
էլ տալ նոյն իրաւունքները, որոնք
վայելում են Լիբանանի և Կանդիայի
քրիստոնէայիները: Տեսականապէս այդ
զիջումը ոչ մի հակառակութեան չի
հանդիպի և մենք չենք զարմանում,
որ Լոնտոնում այդ բանը մեծ ուրա-
խութիւն կը պատճառի որպէս Լօրդ
Ռոզբերոս նախարարութեան մի խո-
շոր յաջողութիւն, որ սակայն գլուխ
եկաւ Բէրլինի կառավարութեան ա-
ջակցութեան շնորհիւ, որի խորհրդին
զիջեց Սուլթանը: Ինչ էլ որ լինի
«Հայկական ընթերցմ» ծագման պատ-
ճառը, յամենայն դէպս, Եւրոպայի բո-
լոր տէրութիւններէ և քաղաքական
կուսակցութիւններէ կողմից այդ բա-
նը կրնաւորութեան հաճութեամբ, որոնց
ընդհանուր խաղաղութեան և միջազ-
գային լաւ յարաբերութեան համար
բոլորովին ցանկալի չէ Հայոց ազիտա-
ցիալի պարբերաբար կրկնուիլը, մաս-
նաւորապէս այն ձեռով, ինչ ձեռ որ
կարողացան տալ այդ շարժման զեկա-
վարները այս անգամ: Դուռը ինչ-
քան քիչ առիթ տայ օտար միջամտու-
թեան, այնքան լաւ կ'լինի և իւր և՛
Եւրոպայի խաղաղութեան համար:
Ռուսաստանում դէթ համոզուած են
բոլոր առողջամիտ անձինք, որոնք ան-
կեղծապէս ուրախ են, որ «թուրքա-
կան գաղանթութիւնները Հայաստա-
նում» անունը կրող երկդիմի և աղ-
մկալի քաղաքական ինտրիգանքն ա-
գանք չգտաւ մեր կառավարչական
չըջաններում: Մեր կառավարութիւ-
նը պահպանեց իմաստուն հանդար-
տութիւն, որ նշան է թէ Սուլթան
Ապտ. Համիտը ոչ մի երկիւղի առիթ
չ'ունի մեր փառասիրական ոտնձգու-
թիւններէ: Թող Դուռը ապացուցի,
որ նա անկեղծ և առանց որեւէ դի-
տումների վճռել է բարեօքել իւր հայ
հպատակների դրութիւնը: Նորանից
ոչ ոք աւելին չի պահանջում, ոչ Պե-
տերբուրգում և ոչ էլ այն քաղաքա-
կան կենտրոններում, որոնք նորա
(Պետերբուրգի) պէս ցանկալի չէին
համարում արեւելեան խնդրի ծա-
գումն իւր հին ձեռով և եւրոպական
տէրութիւններին թիւրքական քրիս-
տոնեայիներին պաշտպանելով:

ՏԻՍՐ ԿԼՍՏԸՍԹԸՆԻ ՃՍՈՐ

ԵՒ ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ

«Սթանտարտ»-ի թղթակիցը Կ.
պոլսէն կը հեռագրէ թէ Տիար Կլա-
տըսթընի իր ծննդեան տարեգարծի
օր հայ պատուիրակութեան ուղղած
ճառը սաստկացող տպաւորութիւն ու-
նեցրէ է Էլլալը քէօքի պալատին
մէջ: Այդ ճառի համառօտութիւնը
հեռագրով իմացած լինելով Սուլթանը
եւրոպական թղթատարի հասնելուն
առանց սպասելու հրամայեց է Լոն-
տոնի օմ. դեսպան Րիւսթէմ փաշին
որ ամբողջ ճառը բառ առ բառ հեռա-
գրէ իրեն: Ասով ոչ միայն չմեղմանար
իր բարկութեան առաջին տպաւորու-

թիւնը, այլ ա՛լ աւելի կը սաստկանայ.
Սուլթանը որ արդէն Անգլիացիներին
վրայ շատ հիացող մը չէր այս վեր-
ջին տարիներ, հիմա բարբոսներ
փրած և նորէն բռնուած է սաստկ
անկողնօրայիւսէ (Անգլիացիներն առե-
լու հիւանդութիւն):»

Սուլթանը Տիար Կլատըսթընի
գործածած խիստ լեզուին հոմար դի-
տողութիւն արեր է անգլիական կա-
ռավարութեան որ պատասխանեց է
թէ Տիար Կլատըսթըն իրերս մի անհատ
ազատ է ուղածը խօսելու որի համար
կառավարութիւնը պատասխանատու
չ'ընար լինի:

ՔՆՆԻՉ ՅԱՆՁՆԱԹՈՂՈՎԸ

Կարինէն կիմա յունեն թէ օսմա-
նեան քննիչ յանձնաժողովի երկու
նոր անդամները և եւրոպական տէ-
րութիւնների Յպատիրակները կա-
րինէն ճանաչելու են Սուլթանը իր
լու համար:

ԲԱՆՏԱՐԿՈՒՄ 5 ՀԱՅԵՐԻ

ՍՊԱՆՆՈՒԻԼԸ

Ռէյթըրի գործակալութիւնը
վիէննաէն հեռագրած է անգլիական
լրագիրներին.

«Կ.պոլսէն եկած լուրերին նայելով,
Շապլին Գարահիսարի մէջ քաղաքա-
կան խռովութիւն գրգռելու ամբառ-
տանութեամբ բանտարկուած 15 Հա-
յեր խոյս տուեր են բանտէն. սակայն
զօրքերէն հաղածուելով, իրենցմէ
հինգը սպանուել են և մնացած տա-
սը միայն յաջողեր են փախչիլ:»

«ՏԷՅԼԻ ՆԻԻՍ»-Ի ԹՂԹԱԿԻՑ

Տ. ՅԻՃԷՐՍԼԸ

Լոնտոնի L'Arménie Armeni-ի յու-
նուարի թուին մէջ կը կարդանք թէ
«Տէյլի-Նիւս»-ի նախկին թղթակից
Տիար Յիճէրաւոր ծանօթ է Հայաս-
տանէն երբեք զրկած թղթակցու-
թիւններովը որոնց մէջ Հայերի վիճա-
կը ճշդութեամբ նկարագրելով երե-
ւան կը հանէր թիւրք կառավարու-
թեան գործողութեան անտանելի ճշմա-
նեքը, անյայտ եղած է այժմ. մի տա-
րիէն աւելի է որ Լոնտոնէն մեկնած
էր Կ.պոլսի երթալու մտադրութեամբ
և այժմ ոչ մէկ տեղէ լուր չկայ իւր
վրայ. կը վախցուի որ մի գժբաղու-
թիւն պատահած լինի իրեն:

ԱՋԱՐԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԸ

ԵՒ ՀԱՅ ԿԱԹՈՒԼԻԿՆԵՐԸ

Ռոմանէն Տիար Նարայր կը գրէ մեզ
հետեւեալը:

Քաղաքին մէջ վաղուց ի վեր հաս-
տատուած են մի քանի Հայ ընտանիք-
ներ, որոնք կրօնքով Հռովմէական են
սակայն ազգային գգացմամբ գոյիկի և
ազնիւ: Սուքա մեծ ցաւ զգացին լա-
ւով Արմենիա լրագրէն Հայ-Հռովմէա-
կանաց Պատրիարք Աղաբեանի հրա-

ովանայ
յիններն
ս վեր
վեր
սաստիկ
ատե
լծնի
մար գի
ան կա
անհատ
համար
անատու
վԸ
սամա
երկու
ան տէ
րը կա
երթա
ԵՐԻ
թիւնը
իական
այելով
պաքա
ամբաս
15 հա
սակայն
րենցմէ
սմ տա
ԿԻՑ
ի յու
նք թէ
թակից
հայաս
ակցու
ի լինա
լ երե
վարու
ճշուժ
մի տա
մեկնած
թեմա
այ իր
աղղու
ԲԸ
ԲԸ
մեզ
ր հաս
տանիք
րկան են
ովելի և
լին լսե
ովմէա
ի հրա

տարակած յայտարարութիւնքը, որոց
խոսկան նպատակն ուրիշ բան չէ,
բայց եթէ զինքն հաճելի ցոյց տալ
յաչս Սուլթանին, որոյ կառավարու
թեան ընթացքը գովելի կը գտնէ.
ըսել է թէ թրքական կառավարու
թեան հակաքրիստոնէական և միան
գամայն հակամարդկային բոլոր խժը
թովթիւններն ու սրբապղծութիւնները
կուրանայ կամ չուղեր տեսնել, ուղ
ղակի Պիղատոսի ձեռաց արեւելուայի
ջուրն ինքը լեցունելով: Այս առթիւ
տեղւոյս հռովմէադաւան հայերն կը
սիրեն հաւատալ թէ ներկայ պարա
գայից մէջ վատիկանը մեծ գեգոհու
թիւն պիտի գլայ Աղարեան Պատ
րիարքի սոյն գիտակցական սխալ
մունքէն, քանի որ անկէ առաջ Ս.
Պապը յատուկ տեղեկութիւններ ու
գած էր, անշուշտ գիտնալու համար
թէ թուրքիոյ մէջ մինչեւ ո՞ր աստի
ճան ծայրայեղութեան հասած են
բարբարոսութիւնք որոց իրականու
թեան հանդէպ արդէն թրքական կա
ռավարութիւնը յանցելու մի շարունակ
Եւրոպան խաբած է իւր հին և աւան
դական խաբեալութիւններովը:

Նոյնպէս քաղաքիս Հայոց կարեւոր
անձերէն մին, որ անձամբ կը ճանաչէ
արդէն կեռային Հայոց հայրենասէր և
ազնիւ ժողովրդագետն պատուելի Նա
ւազ, առ այն մի յատուկ յորդորագիր
գրած է որպէս զի պատրաստ գըտ
նուի ի պահանջել հարկին ուրիշ եր
կիրներու գաղթական Հայոց միահա
մուտ բողոքներուն ձայնակցելու:

ԱՐԺ ՍՍՐԱՃԵԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Վեհ. կաթողիկոսի որոշմամբ՝
Ամերիկայի հայ գաղթականութեան
նախորդ Հոգեւոր Հովիւ Արք. Թովմէսի
ժ. Վ. Սարաճեան Պարսկաստան կեր
թայ, Ատրպատականի Գեր. Առաջ
նորդ Սուքիաս Արքեպիսկոպոս Պար
սկանցի Փոխանորդութեան պաշտո
նով:

ՆԱՄԱԿ ԹԻԻԻԲԻԱՆ

Կ.պոլիս, գեկտ. 30/11 յունուար 95
Երկուշաբթի օր ամբողջ Կ.պոլիսը
քրար անցած էր. մեր նորընտիր
Պատրիարք Իղմիրեան Սրբազանին
իսկիւտարէն Գումգափուի Մայր
Եկեղեցին գալ և իր Սահմանադրա
կան ուխտ կատարելով պատրիարքա
կան Աթուր բաղմուտ հանդէսը ժո
ղովրդական մի մեծ տօնի կերպա
րանքն առած էր: Ազգային Երեսփո
խանական ժողովին յատկապէս ըն
տրուած եկեղեցական և աշխարհա
կան պատգամաւորութիւնը առաւ
տուն իսկիւտար երթալով հրաժեշտ
նորին Բարձր Սրբազնութիւնը
Գումգափու իջել և Մայր-Եկեղեցւոյն
մէջ կատարել Սահմանադրական
Ուխտը:

Իսկիւտարի մէջ ժողովրդեան մեծ
բազմութիւն մը կը հետեւէր Սրբա
զան Պատրիարքին, իւր նախկին սի
րելի քարոզչին, մինչեւ ի նաւամատոյց
ուր յատկապէս մի շողենաւ կը սպա

սէր իրեն: Ճանապարհին վրայ Հայոց
վարժարաններու աշակերտներն ու
աշակերտուհիները երգերով կը դի
մաւորէին իրեն և Եէնի-Մահալլէի ու
Իճատիյէի եկեղեցիները ուր մտնելով
նորընտիր Ս. Պատրիարքը իր օրհ
նութիւններ տուաւ ժողովրդին, կը
հնչեցունէին անդադար իրենց զան
գակներ:

Երբ շողենաւ իսկիւտարէն հա
սաւ Սրբ. քէճիի նաւամատոյցը, Պատ
րիարքարանէն զրկուած պաշտօնա
տարներ առաջնորդեցին Սրբազան
Պատրիարքին յատկապէս իրեն հա
մար պատրաստուած լանտօն որին կը
հետեւէին 40 չափ կառքեր: Չնայե
լով որ առաւօտէն ի վեր բարակ ան
ձրեւ մը կը տեղար և փողոցները ցե
խոտ ու անանցանելի դարձած էին,
Սրբ. քէճիին սկսեալ մինչեւ Գումգա
փու ահազին բազմութիւն կը հետե
ւէր պատրիարքական թափորին:

Այս միջոցին Ազգային ժողովը հա
ւաքուած էր արդէն Մայր-Եկեղեց
ւոյն մէջ նախագահութեամբ պատ
րիարքական Տեղապահ Գեր. Հմայեակ
եպիսկոպոսի և առնեալեալութեամբ
վսեմ. Գաբրիէլ քէֆ. Նորատուհեա
նի: 90 երեսփոխաններէն կը գըտ
նուէին: Ատենական գործողութիւն
ները և պաշտօնադրոց ընթերցումնե
րը աւարտած, կապաէին Ս. Պատ
րիարքի դաւառանք և ահա Նորին
Բարձր Սրբազնութիւնը հանդիսական
թափորով ժողովրդեան խուռ բազ
մութեան մէջէն և անվերջ կեցցեկերու
աղաղակներով ողջունուելով մտաւ
Մայր Եկեղեցին: Բոլոր երեսփոխան
ներն ոտքի վրայ ելան և Գեր. Տեղա
պահ Սրբազանն ու Գեր. Սիմէոն Ար
քեպիսկոպոս Սէֆէրեան զիմաւորելով
իրեն, առաջնորդեցին Խորանին առջև
որ աւար պառնաճին համեմատ լուսա
ղարդուած էր շքեղ կերպով: Ս. Պատ
րիարքը շնորհակալութիւն յայտնեց
Ազգային ժողովին իր կատարած ընտ
րութեան համար և ըսաւ որ թէեւ
ինք հիւանդոտ է և անկարող, բայց
մէկ կողմէ իր եկեղեցական կոչում
կը պարտաւորէ զինք անձնուրու
թեամբ համակերպել ժողովոյ որոշ
ման և միւս կողմէ այն մեծ վստահու
թիւնն ու համակրութիւնը զոր իւր
կատարած ընտրութեամբը ցոյց կու
տար Պատկառելի Ազգային ժողովը որ
օրինաւորապէս կը ներկայացունէ
Հայ ազգն ի թիւրքիա, իրեն համար
ձախուժիւն տուին Աստուծոյ ապաւի
նելով ընդունիլ պատրիարքական պաշ
տօնը և հետեւապէս կը կատարէ
պատրիարքութեան համար Սահմա
նադրութեան պահանջած ուխտը:
Այդ միջոցին Ազգային ժողովի առե
նադիտ էֆէնտին Նորին Սրբազնու
թեան ձեռքը տուաւ Ազգային Սահ
մանադրութեան տետրակը զոր բա
նալով գէպի խորան դարձաւ Ամեն. Տ.
Մատթէոս Սրբազան և բարձրաձայն
կարգաց օրինական Ուխտը օրհնեա
ւալն է:

Առաջի Աստուծոյ եւ ի ներկայութեան
Ազգային ժողովոյ, Խրապարկաւ կոխ
տեմ հաւատարմի միայ Տէրութեան և
Ազգի եւ ճշմարտապէս նսկել Ազգային

Սահմանադրութեան անքերի գործադրու
թեանը:

Ս. Պատրիարքը այդ ուխտ կար
գալէ յետոյ, գէպի ժողովն ու ժողո
վուրդը գառնալով իր ուխտը բացա
արող բանախօսութիւն մ'ըրաւ որուն
ամփոփումն է հետեւեալը.

«Այս հանդիսաւոր պահուսկովս
բացատրել թէ ես ի՞նչպէս կըմբռնեմ
իմ այս կատարած ուխտիս երեք մա
սերը: Նախ՝ հաւատարմութիւն առ
Տէրութիւնն. հաւատարմութեան ըզ
գացմունք կը բխին ճշմարիտ և խորին
համոզումէ մը թէ մենք պիտի վայե
լենք մեր պատուոյ, կենաց և ընչեց
կատարեալ ապահովութեան իրաւուն
քը: Այդ էական պայմանն առանց
նկատի առնելու եղած ոեւէ յայտա
բարութիւն կեղծիք է որ ֆիասաբեր
է թէ՛ Ազգին և թէ՛ Տէրութեան շա
հուց: Երկրորդ՝ իմ հաւատարմու
թիւնս առ Ազգն կընշանակէ հաւատար
մութիւն առ Եկեղեցին, վստի զի մեր
Առաքելական Եկեղեցին պարտք կը
դնէ իրարմէ անանջատ պահել այս եր
կու զգացումները. Ազգին և Եկեղեց
ւոյն իրաւունքները նուիրական և ան
կապտելի են: Ձեր պատրիարքը պի
տի լինի հաւատարմութեամբ և
պաշտպան Սահմանադրութեամբ իրեն
յանձնուած պաշտամանց և իրաւանց
որոնց պարզ աւանդապահն է ինք և
պէտք է այդ մասին հաշիւ տայ Եկե
ղեցւոյն և Ազգին որուն մէկ պաշտօ
նեայն է և ոչ թէ տէրը: Երրորդ՝ մեր
ներքին գործերուն վարչութիւն անցեալս
պէտք է մի ապահով երաշխաւորու
թիւն լինի թէ պիտի վարուիմ ըստ
տրամադրութեանց Սահմանադրու
թեան, պիտի յարգեմ և պիտի գոր
ծադրեմ զայն: Պատրիարքին պաշ
տօնն է հսկել Սահմանադրութեան
անթերի գործադրութեանը և Ազգն
ալ պարտաւոր է յարգել ու պահպա
նել այդ օրէնքը: Ուստի պէտք է որ
ազգային ամեն պաշտօնեայնեք, ընդ
հանրութիւնն ալ կատարէ իր պարտք
Մասնաւորապէս կոչում կընեմ եկե
ղեցական դասուն պարտաճանաչու
թեանն ու աջակցութեանը, իմ ծանր
բեռս թեթեւցունելու համար որ
ստանձնած եմ շնայելով հիւանդ ու
տկար վիճակիս:»

Ս. Պատրիարքը այդ բանախօսու
թիւն կեցցեկերով և բուռն ծափահա
րութիւններով կընդմիջուի շատ ան
գամ:

Հանդիսաւոր ուխտէն յետոյ որով
Պատրիարքը կը տիրանայ իր պատ
րիարքական պաշտօնին, Գեր. Տեղա
պահ Սրբազանը որոյ պաշտօնը կը
վերջանար այդ րոպէին, պատրիարքա
կան դաւաղանք յանձնեց Ամեն. Տ.
Մատթէոս Պատրիարքին: Գարձեալ
կեցցեկեր և բուռն ծափահարութիւն
ներ ժողովրդեան կողմէն: Այդ ժա
մանակ բոլոր եկեղեցականներն ու
գալիներն միաձայն սկսան երգել
«Լուսով Աստուածութեան քո, Գերա
տօս, որ լուսաւորեցիք սուրբ զեկե
ղեցիս, պահեմ՝ զսա անշարժ յաւի
տեան:» Այս շարականէն յետոյ Սր
մէոն կաթողիկոսի հետեւեալ վսեմ
մաղթանքը

«Արի՛, Աստուած հարցն մերոյ
«Որ ապաւէնդ ես նեղելոյց,
«Հա՛ս յօգնութիւն ծառայից քոց,
«Անօգնակա՛ն ազգիս Հայոց:»

և «Տէր ողորմեան» որ հազարաւոր
ժողովուրդ եկեղեցականաց և դպրաց
հետ միաբերան կերգէր սրտառուչ
շեշտերով, այնպիսի վսեմ և սրտայոյզ
խոր տպաւորութիւն մը յառաջ բե
րինամենքին վրայ որ անկարագրելի
է գրչով, հոն գտնուող միայն կրնար
զգալ: Եւ մենք կը հաւատանք թէ հա
զարաւոր բերաններէ միաձայն ելած
այդ սրտազին մաղթանքը ոչ միայն
Աստուծոյ գթութիւնը պիտի շարժէ
մեր վրայ, այլ և մեր հեռաբնակ եղ
բայրներն ալ այս տողեր կարգացած
ժամանակ չպիտի կրնան անմաս մնալ
մեր սրտերուն նոյն րոպէին զգացած
թրթռումներէն:

Այս անմոռանալի արարողութիւն
ներէն յետոյ, Ս. Պատրիարքը 10-15
հազարի չափ խնուած ժողովրդեան
կեցցեկերու և ծափահարութեանց ա
ղաղակներուն մէջէն առաջնորդուե
ցաւ Պատրիարքարանը ուր գահճին
մէջ ընդունեց պաշտօնական մարմին
ներն և խումբ խումբ ազգայիններ՝ ու
րոնք շնորհաւորել կուգային: Նորին
տիր Պատրիարքին այդ առթով ևս
ըրած բանախօսութիւններէն մի քա
նին մանաւանդ շատ վսեմ տպաւորու
թիւն մը գործեցին ունկնդիրներուն
վրայ:

Կը մաղթենք կարողութիւն և զօ
րութիւն մեր նորընտիր Ս. Պատ
րիարքին իր իղձերը կատարելու հա
մար որոնք ընդհանուր ազգին իղձերն
են, ցանկանալով որ այս յիշատակելի
օրը մեր Կ.պոլսոյ պատրիարքու
թեան պատմութեանը մէջ յուսոյ և
վերականգման մի նոր թուական կազ
մէ:

Օ. Յ.

ՆԱՄԱԿ ԵԳԻՊՏՈՍԵՆ

Գահիրէ, 5 յունուար 1895

Յուզմունքի այս օրերուն մէջ, շատ
յարմար և շատ ալ գովեստի արժանի էր
շանի մը երիտասարդներու կողմէն սե
ցեալ գիշեր Գահիրէի Էօզպէթէ փառա
ւոր թատրոնին մէջ ներկայացուած «Մեծն
Ներսէս»ի սքանչելի ողբերգութիւնը:
Եւ, իբր վերջաբան, ներկայացուեցաւ ծի
ծաղալարժ յարմար կատակերգութիւն
մը: Հաւասարապէս գովեստի ու շնորհա
կալութեան արժանի է Գահիրէի հայ
գաղթականութիւնը, որ հակառակ
սուղ ժամանակի մը մէջ եղած ազգաւոր
թեան, փութացած էր լեցնել Էօզպէթէի
ընդարձակ թատրոնը, թէ՛ ի քաջաբեւ
թիւն թատերասէր երիտասարդաց խմբին
և թէ՛ ի յագուրդ իրենց փափակին, զոր
ունին անտարակոյս սասնել օրերու մէջ
մասնաւորապէս տեսնելու բնին վրայ
պատկերացած մեր անցեալ դարերուն,
շատ հին դարերուն մէջ ունեցած փառ
քէն, թագաւորութեան և նոյն իսկ
քանդիչ մատիչութեան մանրանկար մը.
քանիներ, ու գրեթէ ամենքը, խիստ
շատ յուզուեցան, կըսեն թէ եղած են
այնպիսիներ որ յարապատու փոքրած են
ամեն անգամ որ Մեծն Ներսէսը արտա
սուսաբան խօսքերով բնին վրայ կը
պաշտօնաւոր մեր պաշտելի ազգին աջա
տութիւնը բոնուորին ճիրաններէն —

Տիրէ Անոր նման որ այժմ Սրբաբարձի ստորոտը կը կատարէ միեւնոյն դերը — Քաջ Սմբատ Բագրատունիին հրացեալ շամիրով մը մատնէ Մերուստի անի- ծեալ գլուխը պսակելը շատ ազդեցիկ էր։ Տեսարաններու ընդմիջումներուն, յատկապէս ընտրուած ու թատրոնի երաժիշտ- Կերուն կողմէն մասնաւորապէս ձայնա- գիրը առնուած երեք գեղեցիկ երգեր ալ երգեցին դերասանները։

Թատրասէր երկտասարդաց խումբը քաջալերուած այս անգամէն, մտադրու- թիւն ունի մօտերս Արշակ Բ ի ողբերգու- թիւնն ալ ներկայացնելու։ Լիայոյս է որ Քահարէնակ Հայերը ալ աւելի պիտի շնորհեն իրենց աշակցութիւնը ու պիտի փութան ներկայ գտնուելու. իսկ եթէ առարկուի որ մասնաւոր թերութիւններ գիտելի էին ներկայացման ժամանակ ան- վարձ դերասաններու վրայ, ասոր ի պա- տասխան արդէն գործածեցի բառը. քա- յի որ այստեղ ամենավարձ հայ դերա- սաններու խումբը մը չըկայ պատրաստ և քանի որ այս քանի մը երկտասարդները ձեռնարկեցին անգլային ներկայացումներ տալու, ժողովրդեան պարտքն է որ իր քաջալերութեամբ վարժեցնէ զիրենք. ժողովրդին պարտքն է արդէն քաջալերել թատրոնը, երբ մասնաւոր ազգային է անիկայ. փոխադարձաբար, թատրասէր խմբին ալ պարտքն է հետզհետէ թերու- թիւնները նուազցնել։ Քաջալերութեամբ է որ յառաջդիմութիւնը կ'ապահովուի։

«ՁՈՒԳՈՒԹԻՒՆ Է ՄԱՅՐ ԲԱՐԵԱՅ,
ԱՆՁՈՒԳՈՒԹԻՒՆ ԾՆՈՂ, ԶԱՐԵԱՅ»
(Եղիշի)

Մեր մարտիրոս Հայաստանի տուած վերջին հաւորկոտորածներուն պատ- ճառաւ յուզումն և գրգռութիւնն սկսած են ընդհանուր լինել նաեւ Ռուսահայ գաղթականութեան մէջ. որոնց մէկ մասը Արմէնիայէն տեղե- կանալով և մեծ մասն ալ որ ռուսմանա- խօս է, օտար լրագիրներէն և զանա- զան աղբիւրներէն իրենց հաղորդուած տեղեկութիւնքը լսելով, սաստիկ զայ- րոյթ կըզգան ընդդէմ դարուս հրէշ թուրք պետութեան, որոյ բռնաւո- ռութիւն արդէն ներկայ յառաջագիւ- կան ժամանակի ոգւոյն բացարձակա պէս կը հակառակի, թէ՛ իւր կրօնա- կան մոլեռանդութեամբն և թէ՛ միան- զամայն իւր վարչական տգիտութեամ- ԲԸ։

Ռուսմանիոյ լրագիրներէն ոմանք գարձեալ սկսած են պարբերաբար և ազնուաբար էջեր նուիրել իմասին մեր Հայոց սրբազան պահանջմանց, խորհրդածելով թէ «Մեր երկիրն ալ, նման Հայաստանին միեւնոյն անտանե- լի լուծին տակ չէ՞ր ասկէ 40.50 տարի առաջ, երբ Թրքաց տիրապետութեան տակ կը գտնուէր. միեւնոյն վայրենու- թեան և թշուառութեան մէջ չ'պիտի մնայինք ց'այսօր, եթէ յերաւի մեր ներկայ ազգային ինքնուրոյնութիւն ձեռք բերելու բաղդը չունենայինք»։

Ինչո՞ւ հետեւն երթա՞ք. ահա մեզ աւելի թարմ օրինակ՝ երբեմն խեղճ և այժմ երջանիկ Պուլկարներ, որք դա- րերէ ի վեր կը տանջուէին Թրքաց կոշտ և բարբարոս իշխանութեան ներ- քեւ, որմէ երբ աղատուեցան (մեզ նման բաղում կոտորածներ տալով), սկսան անմիջապէս զարգացման գեղե-

ցիկ քայլեր առնել և հիմայ իւրեանց երկրի բարեկարգութիւնն, ազատական ուղղութիւնն և հսկայաքայլ յառա- ջադիմութիւնքն նոյն իսկ դրացի ազ- գաց նախանձը կը շարժեն։ Համեմա- տաբար փոքր ժամանակի մէջ Պուլ- կարիոյ ստացած ներկայ բարգաւաճ վիճակն իրենց անկախութեան պար- տական չէ՞ն միթէ. և ի՞նչ կրնային ըլլալ եթէ մինչեւ հիմայ մնային ռու- յիսիւնաւ Սուլթանի իշխանութեան ներքեւ, ուր սկիզբէն ի վեր հանճարն միշտ հալածուած է փոխանակ քաջա- լերութիւն գտնելու, ուր օրէնք և ար- գարութիւն իրենց քեֆն է և ուր վերջապէս եթէ գտնուին յանդուգն յառաջադիմականներ, անոնց ալ յա- ռաջադիմութեան ուղին զանազան բռնութիւններով կը փակեն և ի պա- հանջել հարկին՝ նոյն իսկ սուրով. ուս- տի Արմէնիայի ընթերցողներն ինքնին կրնան մակաբերել թէ արդարեւ ո՞ր- չափ դժբաղդ են թրքահայտակ ժողո- վուրդները։

Կարելոյ տեղէ մը միօրինակ գե- կուցագիրներ շրջուած են և կը շրջ- կուին առ համայն քահանայս Ռուսա- նահայոց, որպէս զի առանց բացա- ռութեան ամենքն ալ առաջիկայ Սուրբ Ծննդեան տօնին առթիւ (1) Հայաստանի նոր նահատակաց համար հոգեհանգստեան յատուկ պաշտօն կա- տարեն և միանգամայն հայ ժողովրդ- դեան տեղեկութիւններ տան Հայրե- նեաց տուած այժմեան կոտորածնե- րուն վրայ։ Զեկուցագրի մէկ օրի- նակն ձեռքս անցունելով, ասուկընեմ նոյնութեամբ յենթերցումն Արմէ- նիայի հայրենասէր ընթերցողաց և միանգամայն լինել զեկուցագիր ուրիշ տեղերու գաղթական Հայոց քահա- նայներուն, որոնք թէ տակաւին իրենց սրբազան պարտաւորութիւնն չեն կա- տարած, փութան կատարել նմանօրի- նակ յիշատակութեամբ, որ նշանա- կուած է արդէն հետեւեալ զեկուցագ- րին ներքեւ շատ պատշաճ կերպով։

«Արժանապատիւ հայր, յանուն ազ- գային երախտագիտութեան ջերմա- պէս կը խնդրուի Ձեր Արժանապա- տութեանէն որ դուք եւս, նման այլ տեղերու գաղթական Հայոց քահա- նայից, սրտի բարեհաճութեամբ փու- թաք հանդիսական պատարագաւ մը հոգեհանգստեան յատուկ պաշտօն կա- տարել, ի յիշատակ մեր Մայր-Հայրե- նեաց անկախութեան համար նոր զո- հեալ արեւմտեանիկ Հայ նահատակացն որոց վրայ տաք նաեւ պէտք եղած տեղեկութիւնքը մեր Հայ եղբարց և բացատրէք պետութեանց նպատա- ւոր շարժումները։»

(Պատմէն յիշատակութեան)

«Յիշեա՛, Տէ՛ր, զհոգիս Հայաստա- նի նորոգ նահատակացն Սասունցի և Սչեքիաւելի քան հինգ հազար քաջարի Հայոց, որք զեկուցողութեամբ պատերազ- մելով ընդդէմ թրքական բռնաւոր իշխանութեան զօրաց՝ հեղին զարիւն

(1) Արեւի օրեր, ըստ սովորութեան, ատ ցանցաւ կը գտնուի ժողովուրդը ե- կեղեցին։

իւրեանց սիրայօժար, առ ի սէր սուրբ կրօնի և Հայրենի ազատութեան»։

Այսօր (գեկտ. 26) Սրբ. Ստե- փաննոս Նախավկայի քարկոծման տօ- նի առթիւն, համաձայն սոյն զեկու- ցագրոյն, կառարուեցաւ հոգեհան- գստեան յատուկ պաշտօնն եկեղեց- լոյս մէջ ի յիշատակ Հայրենասէր նա- հատակացն։

Այսուհետեւ ամենուրեք, առանց բացառութեան, պէտք է Հայու Ազգ- առաքինութիւնք ի հանդէս դան բա- ցարձակ միութեամբ և համակամու- թեամբ շարժին ամեն տեղ մէկ հոգ- լով, վասն զի մեր Հայրենեաց այս սրբազան դատն անհատական չէ, այլ ամեն Հայոց կը վերաբերի. հետեւա- բար ամենքն ալ պարտաւոր են միշտ իրարու եղբայրութեան ձեռք կարկա- ռելով աշակցութեամբ գործել, քաջ գիտնալով թէ «Զուգութիւնն է մայր բարեաց, անդուգութիւն ծնող չա- րեաց»։

ՌՕՄԱՆՅԻ ՆՈՐԱՅՐ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ԱՐՄԵՆԻԱ»ԻՆ

Շնորհակալութեամբ կը հրատա- րակենք Արմէնիայի նպաստելու հա- մար մեզ հասած հետեւեալ նուիրա- տուութիւնները.

Անգլիայէն (Արմէնիա) ին քաջալի- րող 4 Հայերէ 627 Փր. և 50 սնթմ., թիւ 162 հայրենասէր Հայէն 230 Փր., «Արմէնիա» ին համակրող անգլիաբնակ մի Տիկինէ 25 Փր. և 10 սնթմ. մի եւ- կեղեցականէ 5 Փր., Բաքիսընի և Ճէրզիի (Ամերիկա) հայ գաղթակա- նութեան տուած պարահանդէսէն (1) 379 Փր. և 70 սնթմ., Ֆարմաւէն (Ամերիկա) Տ. Գ. Գ. է 5 Փր. և Նիշ Եօրքէն Տ. Յ. Ս. 5 Փր. և 10 սնթմ. և Տ. Սուրէն 5 Փր. և 10 սնթմ.։

ՏԵՂԱԿԱՆ

Մարտէյի հայ գաղթականութեան Հոգեւոր Հովիւ Արժ. Տ. Սահակ Քա- հանայ իւթիւնեան՝ գաղթականու- թեան կողմէն հեռագրով շնորհաւո- րած է նորընտիր Պատրիարք Ամեն. Տ. Մատթէոս Սրբազան Իզմիրեանի ընտրութիւնն ու վաւերացումը։

— Ինչպէս ամեն տեղ, Մարտէյի մեր ազգային մատուռին մէջ ալ կա- տարուած է արդէն հոգեհանգստի պաշտօն Սասունի և Մուշի նահատակ- ներին համար։

— Թէեւ Արմէնիայի 45րդ թուին մէջ հրատարակած էինք Եւգլիկացի Տիար Մանասեանի համար թէ նոյն օր Մարտէյէն կը մեկնի Ամերիկա երթալու համար, բայց ինչ ինչ պատ- ճառներով ստիպուած է ձմեռը Մար- տէյի անցունել։ Այս բոլոր անպատե- հա թիւներն և դժուարութիւններն ծա- դած են իր Ամերիկեան երկրացիու- թեան համար թիւրք կառավարու- թեան կողմէն իրեն դէմ եղած հալա- ծանքներէն։

(1) Տեսնել Արմէնիա թիւ 36։

—Անցեալ շաբաթ բաւական ցուրտ եղաւ Մարտէյի մէջ. բաց ի այս ծո- վեղերքի յատուկ միաբնակ կոշուած քամիէն որ մի քանի օր տեւեց, մինչ- չեւ անգամ ձիւն ալ եկաւ նստաւ որ շատ սովորական չէ այստեղ։

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԻՔԻՈՒ

Ամեն կողմէ շնորհաւորական նամակ- ներ և հեռագիրներ կը հասնին նորըն- տիր պատրիարք Ամեն. Իզմիրեան Սըր- բազանին։

— Արժ. Տ. Յովհաննէս Աւագ Քահա- նայ Հիւնքեարպէյէնտեան Սրբ. մեր գիտ- նական քահանայներէ մին էր, 76 տարե- կան հասակին մէջ վախճանէր է Կ.պօլիս Սրժ. Տ. Հիւնքեարպէյէնտեան Հայրը երկար տարիներ վարած է Նաեւ Փարիզի Հայերի Հոգեւոր Հովուութեան պաշ- տօնը։

— Կ.պօլիս մէջ Ամերիկացիներին հրա- տարակած հայերէն Աւետարեք շաբաթա- թերթը անպայման կերպով դադարման դատապարտուել է տալգրական տես- չութեան հրամանով. նոյն թերթի յու- նարէն հրատարակութիւնն էլ, Անգլիկա- Ֆօրստ, նոյնպէս դադարած է։

— Թիւրք թերթերը հրատարակած են թէ Վանի մէջ Տիգրան անուն մէկը որ դարձաւ առեւթիւն կանէր, դատարանին յանձնուած է, վնասալար գիրքեր իրեն մօտ գտնուած լինելով։

— «Հաղիքաթ» կը գրէ թէ Վանի նա- հանգի բանտին մէջ գտնուող 16 դատա- պարտեալների համար տրուած վճիռները վճարելի ատեանին որոշումով վերջնա- կան հանգամանք ստացած լինելով, այդ դատապարտեալներ իրենց աքտորավայրեր պիտի վերկուին։

ՀԱՅԵՐ Ի ՌՈՒՄԱՆԻԱ

Մեզ կը հաղորդեն թէ Փափագեան ա- նուն մի Հնչակեանի պոռոտախօսութիւն- ներին պատճառով ռուսմանական կառա- վարութիւնը տեղացի Հայերին վրայ ա- նիշխանական կասկածներ ունեցեր և թիւրք կառավարութեանէն ալ այդպէս թիւրքութեանը, սկսեց է ձերբակալու- թիւններ անել։ Բարեբաղդապէս յայտ- նուել է որ այդ կասկածներ անտեղի են. իսկ Փափագեան արտաքսուած է Ռուսա- նիայէն։ Պրայլի կռուին պատճառով բանտարկուած 7 Հայերն, ինչպէս և Տ. Բիւրտեր, անպարտ արձակուել են, հա- կառակ թիւրք կառավարութեան ներկա- յացուցչի թելադրութիւններին։

Ստացուած մանրամաս նամակները կը հրատարակենք ուրիշ անգամ։

ՀԱՅԵՐ ՅԱՄԵՐԻԿԱ

Նիւ Եորքէն մեզ գրուած մի նամակ կիմացունէ թէ Ամերիկայի զանազան քա- ղաքների Հայերի պատուիրակներէն մի համագործով գումարուել է Աւսթրիի մէջ Արժ. Տ. Մարգարէ վարդապետ Տէրու- նեանի նախագահութեամբ, ազգային վիճակին վրայ խորհրդակցելու համար։ Այսպիսի տխուր և վշտալից հանգաման- քի մէջ անգամ քաջութիւն ունեցեր են հնչակեանները պատուիրակներ ընտ- րութեանն առթով խառնակութիւններ և թշնամութիւններ գրգռելու Նիւ Եորքի Հայերին մէջ և գործը խանգարել եղե- ու։ Մանրամաս նամակը յաջորդ թուով։

La Gérant : François CARRIÈRE
ՄԱՐՏԵՅԻ
Հայերէն տպարան Պ. Փարբուպիտէի
Marseille. — Imprimerie et Papeterie du Midi,
Allées de Meilhan, 44.